

A Tabán és a fürdőváros

Irta: Ajtay József.

Falbontó csákányok zajától hangos Buda egyik legrégebbi része: a Tabán, az egykori Rácváros. Egymásután tűnnek el az apró házak által szegélyezett, hegyrevezető szűk, festői utcások és immár a Gellérthegy északkeleti zöldelő oldala a házsorok takarójából kibontakozva, meglepő látványként tárul elénk. Maholnap nem marad más a régi regényes Tabánból, mint a Rácfürdő, a Ráctemplom, a mellette levő négyemeletes bérházzal, a néhány évvel ezelőtt gödörben épült községi elemi iskola és a Bethlen-udvarnok elkeresztelt éktelen hatemeletes hombár, amelyet az elfogadott városrendezési terv ellenére és megcsufolására néhány évvel ezelőtt épített fel a hatalmi szeszély méregdrága pénzen.

Ilyenképpen majdnem teljesen szabaddá vált egy igen jelentékeny, a város szívében fekvő terület és várja az illetékes tényezők döntését jövő sorsa felett. A Tabán lebontását már a háboru előtt elhatározták, az utbanálló régi házakat már akkor kisajátították és az újjáépítés terveit régen elkészítették. Időközben ezek a tervek számos változáson mentek keresztül és a Közmunkatanács legutóbbi közbelépése folytán tulajdonképpen még ma sincs végleges döntés atekintetben, hogy mi történjék ezzel, a városrendezési szempontból annyira fontos területtel.

Két elgondolás mérkőzik itt egymással. Az egyik előkelő villanegyedet akar ezen a helyen teremteni közvetlenül a Belváros szomszédságában, arra számítva, hogy a kedvező helyen fekvő telkekért a főváros megfelelő árat tud majd elérni és így a kisajátításokért fizetett milliós összegek legalább részben megtérülnek. Ugy véljük, hogy egy újabb villanegyed létrejötte ugyan kétségtelenül szépítené, de lényegesen, feltűnő módon nem változtatná meg Budapest városképét. Kicsinyes, a megszkott utakat taposó tervnek látszik ez, megvalósítása folytatása volna azoknak a sablonoknak, amelyekből bőven van ifju fővárosunkban és amelyek aligha szolgálnak jó bizonyítványként a Budapest fejlesztését irányító tényezők városrendezési képességeiről. Az utóbbi évtizedekben fájdalmasan kellett azt a tapasztalást tenni, hogy nálunk vajmi ritkán ismerik fel, milyen városrendezési elvek méltóak ehhez a páratlanul kedvező és gyönyörű fekvésű ifju nagyvárosához.

Az utóbbi időben, szerencsére, az a helyes irány kezd előtérbe nyomulni, amely Budapest fürdőváros-jellegének keretében és annak kidomborítására szeretné megoldani a tabáni problémát. Fiskális szempontból egy ilyen terv az első pillanatra kevésbé előnyösnek látszik, mint a villanegyed felépítése, de ha a dolgot végig gondoljuk, akkor nemcsak szépi, egészségügyi, helyes városrendezési és várospolitikai, de anyagi szempontból is az előbbi, magasabbrendű tervnek kell adni az elsőbbséget. Budapest legnagyobb, de eddig eléggé ki nem aknázott kincse immár világhíressé vált fekvése és gyógyfürdőinek sokasága. Mindez nagy vonzóerejét már ma is érezteti a világ minden része felé, hiszen ennek köszönhetjük az utóbbi években erősen fellendült budapesti idegenforgalmat. Valóban nincs szükség

csapongó képzelődő tehetségre és felhőket ostromló tervekre, szédületes arányu új építkezésekre ahhoz, hogy fővárosunkat a világ egyik legkedveltebb, legkeresettebb üdülő- és gyógyhelyévé avassuk. Csak követnünk kell a külföldi jólismert példákat és akkor fokozatosan, nagyobb áldozatok nélkül olyan nagyszabású keretbe tudjuk illeszteni Budapest istenadta gyógyvizeit és kedvező fekvését, amilyenre más világvárosokban lehetőség nem nyílik és így etekintetben Budapest versenyen kívül áll.

A Gellérthegy lábánál most rendelkezésre álló terület egyenesen kínálkozik arra, hogy központjává tegyük Budapest-fürdőváros megteremtésének. Nagyértékű gyógyforrások buzognak itt fel a föld mélyéből és nem kell más, mint megfelelő fürdőépületek és szállók létesítése, hogy Budapest főfürdő- és üdülőtelepe valóban festői keretben megszülessék. Közvetlen közelében van a pompás budai hegyvidék, változatos sétautjaival, magaslati levegőjével és szemlelket gyönyörködtető panorámaszerű kilátásaival. Ugyancsak közvetlen közelében van a budai és pesti Dunapart, amelyek sok kilométeres hosszúságban olyan parkos sétautakká varázsolhatók, amelyet más világvárosokban hiába keresnénk. A budai Dunapart természetes kapocsként kínálkozik arra, hogy szorosan egybefűzze a főteleppel a Gellért-, Rudas-, Király-, Lukács- és Császárfürdőket, sőt hajóközlekedéssel és a Margithidon át a tündéri Margitszigettel és annak fürdőivel is. Ilyen együttest vajjon milyen nagyváros tud még felmutatni?

A budai Dunapart mentén, több mint háromkilométernyi vonalon, egymástól kisebb-nagyobb távolságra felsorakozó hat fürdőtelepet nemcsak összefüggő sétautakkal kellene egymással kapcsolatba hozni, hanem szervezeti és vállalati szempontból is lehetőleg egymáshoz fűzve, nagyszabású egységbe kellene azokat foglalni. Ebben az egységes keretben más és más szerepet lehetne juttatni, illetve más és más jelleget lehetne adni az egyes fürdőtelepeknek. Így a különböző igények kielégítéséről tervszerűen és céltudatosan gondoskodni lehetne.

Ilyenképpen mindenki — a budapesti és az idegen, a gyógyulásra váró és az üdülést kereső egyaránt — megtalálná azt a fürdőt, amelyre éppen szüksége volna és amely anyagi körülményeinek is leginkább megfelel. A Rudasfürdőt és a vele összefüggő régi szállót például kár volna a mai szűk és célszerűtlen területen nagy költséggel újjáépíteni. Hiszen ott van alig néhány száz méterre az új Gellért-fürdő és amennyiben ezenkívül még egy más jellegű, nagyszabású gyógyfürdőtelep (reumafürdő) létesítésére volna szükség, erre sokkal alkalmasabb területként kínálkozik a most szabaddá váló tabáni terület, amelynek szélén ott vannak a most megvásárolt Rácfürdő részben felhasználható épületei is. A Rudasfürdő épületéből nem kellene mást megtartani, mint a törökvilág igen érdekes építészeti és fürdőkulturai emléket: a gőzfürdőt, kapcsolatba hozva azt a megnagyobbításra és felújításra váró mostani Rudas-uszodával. A régi szállóépület eltávolításával terület szabadulna föl az Ivócsarnok részére és láthatóvá válnék a Gellérthegy legszíkásabb, legérdekesebb része.

Jóvátehetetlen hiba, sőt véték volna elavult gondolkodással elmulasztani azt a pompás alkalmat, amelynek felhasználásával valóban nagyot, szépet és egyben hasznosat tudnánk alkotni,

olyat, ami idevonzaná nemcsak az országból, de a világ minden részéből az üdülést, gyógyulást, testi- és lelkiépülést és szórakozást kereső idegenek ezreit. Csak el kell képzelnünk, hogy mit jelentene a Gellért-fürdőtől kezdve a Gellérthegy oldalában, a közlekedési uttest felett emeletmagasságban, létesített sétaut, amely a Rudas-fürdőnél két irányban ágaznék el: az egyik tovább vezetne a Tabán helyén építendő Központi Fürdőtelephez, valamint a budai hegyekre, a másik pedig — az Erzsébet-hid előtt — a közlekedési uttest áthidalásával levezetne a Rudas-fürdő épületeihez és innen a budai Dunapart, amely a kocsis- és villamosközlekedés elől elzárva, fel egészen a Császárfürdőig, a hidak

alatt elvezető folyosókkal egybekapcsolva, kizárólagosan többkilométeres parkozott sétautként szolgálna.

Az uszodák, hullám- és pezsgőfürdők, kád- és gőzfürdők pazar sokfélesége, a modern kényelmi és gyógyberendezkedések, a parkok, fedett és nyílt sétautak, vízi- és hegyilevegő, ragyogó nap-sugár, mindezek együttesen csokorba kötve, olyan valamit nyujtanának a Budapestre jövőnek, amely feledhetetlen élménnyé tenné az ittartózkodást és mindenkit visszavonzana a magyar fővárosba. Vajjon szabad-e ennek a páratlan lehetőségnek útját vágni azzal a szürke, maradi elgondolással, hogy a lebontott Tabán helyére egyszerűen villanegyedet létesítsünk?

„FIGYELŐ”

UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT

BUDAPEST

Telefon: 971-46.

Lap:

Magyarság

Megjelent:

1934 júl. 21.